

Španjolski izazov

NOLA RADAKOVIĆ

RAZGOVARALA: Marija Plentaj

Nola, za početak te molim da se ukratko predstaviš našim čitateljima.

Ja sam Nola Radaković, imam 20 godina i trenutno sam na drugoj godini studija za harmoniku u San Sebastiánu u Španjolskoj. Dolazim iz Poreča gdje sam završila Osnovnu glazbenu školu Slavko Zlatić (današnje Umjetničke škole Poreč) u klasi profesorice Ane Šterpin Zagoranski i Marije Vukoje Plavčak. Srednju školu završila sam u Glazbenoj školi Ivana Matetića Ronjgova u Rijeci, u klasi profesora Josipa Nemeta.

Kako si počela svirati harmoniku? Bavi li se netko u tvojoj obitelji glazbom?

Kad sam imala 6 godina mama me odvela na koncert u Poreču koji se zvao *Koncert sto harmonika*. Iduće godine u školu su nam došli profesori i učenici glazbene škole koji su svirali i pozvali nas da svi koji želimo nešto svirati ili nas jednostavno zanima glazba, dođemo na upise u glazbenu školu. Došla sam kući i rekla mami da želim da me upiše u glazbenu školu. I tako sam krenula na početnički solfeggio gdje smo pjevali i učili note i u jednom trenutku došlo je vrijeme da izaberemo koji instrument želimo svirati. S obzirom na to da je većina htjela svirati klavir, violinu ili gitaru, a ja sam uvijek voljela napraviti sve suprotno od drugih, a i htjela sam probati nešto potpuno drugačije, sjetila sam se koncerta na koji me mama

odvela i odlučila se za harmoniku. U prvom trenutku mama mi je rekla: "Joj, Nola, kud baš harmoniku, pa to je teško! Uzmi klavir, onda ti i ja mogu malo pomoći ako nešto ne budeš znala." Ali ja sam baš zapela za harmoniku i s 9 godina prvi put sam uzela harmoniku u ruke. Inače u obitelji se nitko ne bavi glazbom, iako je mama u mojim godinama išla na privatne satove klavira i voljela je pjevati, ali jednostavno nije nastavila u tom smjeru. Za mene su također u početku mislili da ću brzo odustati jer sam se uspješno bavila rukometom, ali očito je u jednom trenutku, ni sama ne znam kad, rukomet postao samo hobi, a harmonika ono bitno. I tako je zapravo sve počelo.

Vidim da si bila jedna od rijetke djece koja na audiciji za upis u glazbenu školu točno znaju koji instrument žele svirati. U većini slučajeva se djeca povedu jedno za drugim ili izaberu upravo ta tri instrumenta koja si nabrojala, klavir, violinu ili gitaru, a sve zbog toga što su upravo ti instrumenti najzastupljeniji u medijima. U kakvom sjećanju su ti najraniji sati harmonike? Što ti se najviše sviđalo? Jesi li voljela svirati harmoniku kod kuće, nastupati, ići na natjecanja?

Sjećam se da su mi najraniji sati harmonike bili zapravo uzbudljivi iako, naravno, na početku tek učimo kako držati instrument i kako proizvesti ton i to se možda čini dosadno. Ali, meni je to baš bilo zabavno jer bih se uvijek osjećala nekako važno čim bih

Najraniji sati harmonike ostali su mi u lijepom sjećanju.

naučila nešto novo i onda kad bih došla doma jedva bih čekala da pokažem roditeljima i bratu što sam ja to danas naučila pa bi se oni tome divili. No, mislim da je najveći razlog iz kojeg sam voljela te prve sate harmonike bio taj što je učiteljica znala na savršen način sve objasniti, uvijek bi me pohvalila i neke stvari koje su nam možda i bile "dosadnije" kao djeci, ona bi učinila zanimljivima. Zato su mi ti najraniji sati ostali u jako lijepom sjećanju. Voljela sam svirati i kod kuće, pogotovo kad sam dobila svoju prvu harmoniku. Sjećam se da smo je odmah ponijeli kad smo išli kod prijatelja u Sloveniju da njima malo sviram, da vide što sam sve naučila. Tako bih se uvijek osjećala posebno, baš zato što sam bila jedina u obitelji koja je znala nešto svirati. Naravno, uskoro sam se počela radovati i nastupima i malo pomalo došlo je vrijeme i za moje prvo natjecanje. Bilo je to natjecanje za harmoniku u Daruvaru. Sjećam se da je moja mama zapravo bila u većoj panici nego ja. Brinulo ju je kako ću svirati pred svom tom publikom i pred žirijem. Mislim da ja zapravo nisam ni bila potpuno svjesna da se natječem, više sam bila uzbuđena što sviram u dvorcu i sve mi je to nekako bilo pomalo nestvarno. To natjecanje je bilo

moj prvi veliki uspjeh i onda sam stvarno shvatila da svi oni koji su me hvalili kako lijepo sviram nisu to govorili samo da bih se dobro osjećala, već je očito u tome bilo istine. Kasnije sam se od svih natjecanja uvijek najviše radovala Daruvaru, možda baš zbog tog prvog uspjeha, a možda samo zato što su mi roditelji iz okolice Daruvara pa bih se uvijek osjećala kao doma kad sviram ondje. Naravno bilo je tu još puno drugih natjecanja i koncerata tijekom godina i sva su mi ostala u divnom sjećanju i to ne samo zbog lijepih rezultata, već zbog tih zajedničkih putovanja i druženja i te radosti koju smo svi osjećali kada bi bilo tko od nas postigao neki uspjeh. Samo iskustvo i uzajamna podrška koju smo pružali jedni drugima bilo nam je puno važnije od svega ostaloga. I to je ono najljepše što sam naučila u glazbenoj školi u Poreču i zbog čega sam voljela natjecanja i koncerte.

Nisam znala da imaš korijene u Daruvaru. Baš mi je drago to čuti! No, da se vratimo na tvoje školovanje – nakon završene osnovne škole, kako si se snašla u Rijeci? Jesi li tamo bila u učeničkom domu, je li ti je nedostajala obitelj ili si brzo našla nove prijatelje? Kako je srednja škola i tvoja sve veća zrelost utjecale na tvoje sviranje?

Kad sam tek došla u Rijeku, bila sam u potpunom šoku. Općenito nisam nešto voljela promjene, a i u osnovnoj školi mi je bilo toliko lijepo da, osim što mi je sam odlazak teško pao, također sam samu sebe uvjerila da je nemoguće da mi u Rijeci bude lijepo kao u Poreču i samim time sam si stvorila još težu situaciju. Osim toga, baš u periodu kad sam započinjala školovanje u Rijeci, imala sam tešku obiteljsku situaciju te mi se pogoršalo i zdravstveno stanje što je dodatno utjecalo na moju prilagodbu novoj školi, novim ljudima i

Kasnije sam se od svih natjecanja uvijek najviše radovala Daruvaru, možda baš zbog tog prvog uspjeha, a možda samo zato što su mi roditelji iz okolice Daruvara pa bih se uvijek osjećala kao doma. kad sviram ondje.

općenito novom životu u Rijeci. S 15 godina sam bila jako povučena osoba, a s obzirom na to da sam živjela u učeničkom domu, trebala sam upoznati hrpu novih cura i

naviknuti se na suživot s njima. Uvijek sam se bojala što svi misle o meni i kako me doživljavaju i sve mi je to skupa bilo jako teško. Međutim, ono što mi je olakšalo cijelu situaciju jest to da nisam bila jedina iz porečke glazbene škole koja je otišla u Rijeku i puno mi je značilo što sam imala i neke poznate ljude oko sebe. S jednom sam takvom „svojom“ osobom dijelila i sobu te prve godine u domu.

Mislim da nisam uopće bila svjesna koliko je dobrih stvari bilo u Rijeci – sjajni profesori, lijep dom, lijep grad, općenito odlična škola, djevojke u domu su bile odlične prema meni. Ali kao da sam tada bila u stanju vidjeti samo one loše strane odlaska u Rijeku kojih je u teoriji bilo puno manje nego dobrih. Što se tiče samog sviranja, s profesorom sam se odlično slagala i osim što je nastavio nadograđivati znanje koje sam stekla u Poreču, također je u potpunosti imao razumijevanja i shvaćao je da sam u teškom periodu života. U te četiri godine izvukao je ono najbolje iz mene pa sam uz njegovu pomoć nastavila nizati uspjehe, ići na natjecanja i svirati na koncertima.

Kako je vrijeme prolazilo, prilagođavala sam se školovanju u Rijeci iako mislim da sam se u potpunosti prilagodila tek pred kraj četvrte godine. Tek onda sam shvatila koliko sam ondje stekla i prijatelja i znanja i koliko je dobrih ljudi bilo oko mene, a ja to jednostavno dotad nisam vidjela. Danas mi je žao što nisam malo

Samo iskustvo i uzajamna podrška koju smo pružali jedni drugima bilo nam je puno važnije od svega ostaloga. I to je ono najljepše što sam naučila u glazbenoj školi u Poreču.

za puno harmonikaša koji su se odlučili otići u Španjolsku. Obično se studenti odlučuju za zemlje poput Njemačke, Slovenije, Danske, Finske... Baš iz tog razloga me zanima gdje si čula za tu Akademiju, kod kojeg si profesora i kakav je osjećaj bio odseliti se toliko daleko od

kuće? [Ispričaj mi neke svoje prve dojmove i dogodovštine.](#)

Prije odlaska u Španjolsku završavala sam pripremni semestar kod profesora Janne Rättyä na akademiji u Grazu. Tamo sam se zapravo i prijavila na prijemni ispit za studij. Međutim, kad se sve zatvorilo zbog pandemije, promijenili su se i datumi prijemnih ispita. S obzirom na to da je prijemni bio pomaknut sa srpnja na rujan, uhvatila me mala panika što će se dogoditi ako ne upadnem na akademiju u Grazu. Iz tog razloga počela sam tražiti drugu opciju. Nisam imala puno vremena jer je već bio početak lipnja i na puno akademija je prošao rok za prijavu. Sjetila sam se Španjolske jer je moj sadašnji profesor Iñaki Alberdi prije nekoliko godina dao Masterclass u sklopu ljetne škole u Puli i tada sam ga upoznala i imala dva sata s njim. Na stranici akademije vidjela sam da imam još dva do tri dana vremena za prijavu tako da sam se zapravo prijavila u zadnji tren i to bez puno razmišljanja. Nisam ništa očekivala, niti sam znala koliko nas je na prijemnom, zapravo nisam znala ni kad izlaze rezultati.

Kad sam saznala da sam primljena na akademiju, bila sam u pozitivnom šoku. Nekako kao da nisam unaprijed bila svjesna da postoji mogućnost da budem primljena jer se sve tako brzo dogodilo da nisam ni stigla previše razmišljati. No, onda sam se dovela u situaciju da sam morala birati – ili ću prihvatiti

mjesto u Španjolskoj ili ću ići na rizik i čekati prijemni u Grazu. Nisam imala puno vremena za razmisliti jer sam imala rok od par dana da prihvatim ili odbijem mjesto. Zapravo su me svi nagovarali da odbijem i uvjeravali da ću sigurno upasti i na akademiju u Grazu, međutim ja sam uvijek bila tvrdoglava i radila po svome, a i bojala sam se riskirati, tako da sam na kraju prihvatila studij u Španjolskoj. Tek onda sam postala svjesna da je to također bio rizik, jer nisam znala gdje idem, kako ću se tamo snaći i hoće li mi se svidjeti. Jedina je prednost bila što sam španjolski znala od ranije pa barem nisam imala jezičnu barijeru kad sam tek stigla u San Sebastián.

Prva dva mjeseca mama je ostala sa mnom u Španjolskoj i bilo nam je jako teško. Nisam uspjela naći dobar stan, živjela sam u teškim uvjetima, hrana mi je bila puno drugačija nego u Hrvatskoj i nisam se mogla naviknuti. Pored svega toga, naravno, nedostajali su mi prijatelji i moja škola u Rijeci. Ali znala sam da ne smijem odustati i da si moram dati vremena da se priviknem. Također, sustav školovanja je drugačiji, profesori nemaju baš puno razumijevanja i općenito akademija funkcionira na potpuno drukčiji način nego što smo mi navikli u Hrvatskoj.

Zapravo, prva godina u San Sebastiánu za mene je možda bila i najteži period u životu i više puta sam htjela odustati. Razmišljala sam i o premještaju, ali to je bilo vrlo komplicirano.

Mislim da nisam bila svjesna koliko je dobrih stvari bilo u Rijeci – sjajni profesori, lijep učenički dom, lijep grad, odlična škola, odlične djevojke u domu.

Na kraju sam ipak odlučila da ću dati Španjolskoj još jednu šansu i na jesen sam se vratila. Doista, ove godine je puno ljepše. Stan u kojem trenutno živim je predivan, našla sam dućan u kojemu mi hrana odgovara i, ono najbitnije, stekla sam divne prijatelje. Ovdje dolaze studenti iz cijelog svijeta, a zadnjih godina ima i sve više Hrvata koji dolaze na Erasmus baš u San Sebastián. Sve u svemu, lijepo sam se snašla što se tiče društvenog života, ali na akademiji, nažalost, i dalje nisam. Ne želim reći da sam pogriješila što sam došla ovdje, jer da nisam, ne bih upoznala toliko novih i dobrih ljudi, stekla nova iskustva i, ono najvažnije, naučila se samostalnom životu.

[Po čemu se sistem školovanja u Španjolskoj razlikuje od našega? Što je drugačije u odnosu na naše profesore i koje su razlike u funkcioniranju Akademije?](#)

Najveća razlika je što u Španjolskoj studij traje četiri godine, a master dvije. Znam da u Hrvatskoj studij traje tri godine, a vidjela sam da je tako i u dosta drugih europskih zemalja. To mi je zapravo čudno, jer, iako studij traje godinu dana više, imamo znatno više kolegija na jednoj godini nego što je to slučaj na drugim akademijama. Uvijek kad o tome pričam s prijateljicama, one mi kažu da im je to neobično jer nijedna od njih nema toliko kolegija kroz cijelu godinu. Ako i imaju puno kolegija, oni su raspoređeni u dva semestra. Također sam ove godine ispunjavala zahtjev za Erasmus te sam imala priliku upoznati se s programom za studij harmonike na drugim akademijama i primijetila sam da se naš program znatno razlikuje. Velik broj predmeta zna predstavljati problem, jer se često nađem u situaciji da jednostavno nemam vremena za sviranje.

No, jedna stvar koju smatram boljom u odnosu na druge akademije je činjenica da funkcionira slično kao srednje škole, odnosno dok većina fakulteta ima završne ispite po završetku nastave, naši ispiti su dok nastava još traje i često se radi o manjim ispitima kao što je slučaj u srednjim školama. Stoga, naše obaveze završavaju već krajem svibnja ili početkom lipnja te imamo više od tri mjeseca ljetnih praznika. S jedne strane je to dobro, ali s druge strane tijekom godine ima puno manje praznika, odnosno zimski i proljetni praznici su

znatno kraći pa smo pred kraj godine najčešće svi već jako iscrpljeni. S druge strane, postoji i jedna velika mana, a koliko sam shvatila to nije slučaj samo na našoj akademiji već i na dosta drugih akademija u Španjolskoj, a to je važnost izostanaka. Tijekom godine dopušteno nam je izostati sa svakog predavanja do šest puta. Ukoliko izostanemo više, utoliko nemamo pravo položiti kolegij. Problem je što se izostanci pišu neovisno o razlogu. Dakle, ako imate koncert za vrijeme nekog predavanja, želite sudjelovati na nekom natjecanju pa ne možete biti prisutni nekoliko dana na nastavi ili ste jednostavno bolesni i niste u mogućnosti doći na predavanje, izostanak se piše. Praktički si ne smijete dozvoliti da ste često bolesni i ne možete sudjelovati na puno drugih aktivnosti ako želite položiti godinu. Meni se dogodila situacija ove zime da nisam mogla izaći iz Hrvatske jer je zakazao sistem te mi nisu mogli skinuti izolaciju i osim što se moglo dogoditi da iz tog razloga ne položim neke predmete, također je sistem akademije takav da dolasci na predavanje čine većinu završne ocjene. Dakle, svakim izostankom završna ocjena je sve manja. Naravno, ima profesora koji donekle imaju razumijevanja, međutim to najčešće nije slučaj.

Ono što mi je također iznimno čudno je to da raspored nije fiksni. U Hrvatskoj na početku godine dobiješ raspored sati i ako imaš sat iz harmonike

Prva godina u San Sebastiánu za mene je možda bila i najteži period u životu i više puta sam htjela odustati. Općenito akademija funkcionira na potpuno drukčiji način nego što smo mi navikli u Hrvatskoj.

primjerice ponedjeljkom, znači da to vrijedi za cijelu godinu. No, ovdje se raspored iz harmonike radi svaki tjedan. Nekad imam sviranje ponedjeljkom, nekad srijedom, a nekad petkom. To predstavlja velik problem jer osim što nikad ne znaš kad imaš sat, zna se dogoditi da ti sat stave za vrijeme kad imaš neko drugo predavanje. Onda naravno moraš zvati sve žive i moliti ih da to promijene i to je dodatan stres. Ono što je najzanimljivije je da sve ovo što sam navela kao nešto što je za mene čudno i drugačije, Španjolcima je u potpunosti normalno.

Moram reći da me tvoj odgovor iznenadio... Dobro si rekla – ovo se doista razlikuje od našeg sustava i načina školovanja na Akademiji. Ustvari, ispada da je španjolski sistem školovanja dosta rigorozniji i naporniji, a posebno me čudi ovo što si rekla vezano uz dozvoljen broj izostanaka i slaganje novog rasporeda svaki tjedan. Malo mi je teže razumjeti zašto to tako rade. Osobno bi mi bilo logičnije da možete imati npr. najviše 6 neopravdanih izostanaka, a koncert, natjecanje ili bolest bi bili opravdani izostanci, za koje nikad ne možeš unaprijed znati koliko ćeš ih imati. Također, život u kojemu ne možeš ništa dalje od tjedan dana unaprijed isplanirati čini mi se malo kaotičan.

Sljedeće godine sam planirala otići na Erasmus, iskreno ponajviše da se malo odmorim od Španjolske, ali i da upoznam nove ljude, vidim kako je na drugim akademijama i da doživim neko novo iskustvo. Prijavila sam se na dvije različite akademije, na akademiju u Danskoj i na akademiju u Varšavi. Akademiju u Danskoj posjetila sam u studenom prošle godine i svidjelo mi se, a u Varšavi nisam nikad bila, ali sam čula od nekoliko ljudi da im se tamo sviđelo. Još nisam dobila odgovor, odnosno ne znam jesam li primljena na razmjenu na jednu od tih akademija. Nadam se, naravno, da ću bar od jedne dobiti pozitivan odgovor, iako vidim da zapravo i nije tako lako ostvariti Erasmus. Puno toga se mora nekako poklopiti da se uspije,

Raspored nije fiksni i radi se svaki tjedan. Nekad imam sviranje ponedjeljkom, nekad srijedom, nekad petkom. To predstavlja velik problem jer osim što nikad ne znaš kad imaš sat, zna se dogoditi da ti sat stave za vrijeme nekog drugog predavanja.

tako da se ne želim razočarati čak i ako na kraju ne odem na razmjenu. Uostalom, ako i ne uspijem otići ove godine, nadam se da će biti još prilika.

Draga Nola, vjerujem da ćeš biti primljena na razmjenu, a u svakom slučaju ti želim puno uspjeha! Vidim da si uporna i marljiva pa su i rezultati neizbježni. Puno ti hvala na razgovoru i nadam se da se da ćemo uskoro ponovno razgovarati.

